

ROLI I AFTËSIVE ME SHKRIM NË GJUHËN E HUAJ PËR QËLLIME PROFESIONALE

Msc. Megi Plaku

Qendra e Gjuhëve të huaja
Fakulteti i Inxhinierisë Fizike dhe Matematike,
Universiteti Politeknik i Tiranës
E-mail: megplaku@gmail.com

Dr. Albana Avrami

Qendra e Gjuhëve të huaja
Fakulteti i Inxhinierisë Fizike dhe Matematike,
Universiteti Politeknik i Tiranës
E-mail: albanaavrami@yahoo.com

PËRMBLEDHJE

Në kontekstin e sotëm edukues vihet re një anashkalim dhe mosvlerësim i aftësive shkruese. Shkaku i këtij qëndrimi lidhet me faktin se shkrimi në vetvete është i mundimshëm dhe kërkon një njohje të mirë të gjuhës dhe, së dyti, qasja ndaj tij si në gjuhën amtare, ashtu dhe në atë të huaj, është e kufizuar.

Publiku të cilit ne i japim mësim përgatitet për t'u përfshirë në punë menjëherë pas mbarimit të shkollës, ndaj dhe përvetësimi i aftësisë shkruese merr një rëndësi të veçantë. Nisur nga nevojat e komunikimit me shkrim në ndërmarrje, nga përdorimi i tij si mjet përvetësimi e reflektimi ndaj dijes, por edhe nga rëndësia e tij në jetën e përditshme, ne u përpoqëm të përfshijmë në programin e gjuhës së huaj terminologjinë e fushës si dhe disa prej llojeve të ndryshme të shkrimit që hasen më shpesh në praktikën e përditshme.

Qasja është pragmatike dhe synon t'i ndërgjegjësojë studentët për rëndësinë e zotërimit të kësaj aftësie gjuhësore edhe në ditët e sotme. Studimi është kryer në Universitetin Politeknik të Tiranës, me studentë të vitit të parë që ndjekin lëndën e gjuhës angleze dhe gjermane, gjatë vitit shkollor 2021-2022. Metoda e ndjekur është ajo cilësore, e vëzhgimit të orës së mësimi dhe e reflektimit të studentëve mbi vlerën e të nxënësve nëpërmjet njohjes dhe përvetësimit të aftësive të shkruarit.

Rezultatet dhe diskutimet e vënë theksin në edukimin shkollor të rinjve me këtë aftësi të rëndësishme gjuhësore si vlerë që do u shërbejë atyre gjatë gjithë jetës.

Fjalët çelës: Gjuhë e komunikimit profesional, kurrikula gjuhësore, tipologji tekstore, qasja metanjohtëse, integrim i aftësive gjuhësore.

ABSTRACT

In today's educational context, there is negligence and underestimation of writing skills. This attitude is related to the fact that writing itself is difficult and requires a good knowledge of the language and, secondly, access to it both in the mother tongue and in the foreign language is limited. The audience we

teach prepares to be involved in work immediately after finishing school, so the acquisition of writing skills takes on special importance. Based on the need for written communication in companies, on its use as a means of acquiring and reflecting on knowledge, but also on its importance in everyday life, we tried to include in the foreign language program the terminology of the field as well as some different types of writing that are encountered more often in daily practice. The approach is pragmatic and aims to make students aware of the importance of mastering this language skill even today. The study was conducted at the Polytechnic University of Tirana, with first-year students attending the English and German language course, during the 2021-2022 school year. The method followed is qualitative, through observing the lesson and Students' reflection on the importance of learning through the recognition and acquisition of writing skills.

The results and discussions emphasize the noteworthiness of teaching these special language techniques as values that will serve students throughout their lives.

Keywords: Language of professional communication, language curriculum, text typology, metacognitive approach, integration of language skills

Hyrje

Studentët që vijnë në Universitetin Politeknik të Tiranës (UPT) janë studentë që dallohen për një formim të përgjithshëm cilësor (mesatare mbi 8 në të gjitha lëndët). Përgjithësisht, ata dinë të komunikojnë rrjedhshëm në gjuhë të huaj, por mënyra e tyre e të shprehurit me shkrim është e kufizuar dhe flet për një ushtrim të pamjaftueshëm të kësaj veprimtarie në nivelin parauniversitar. Madje mund të themi edhe se shkrimi nuk është konsideruar asnjëherë për ta si një objekt nxëniesje në vetvete.

Në veprimtaritë e kryera për këtë qëllim, më shumë rëndësi merr kuptimi i teksteve dhe interpretimi i tyre sesa puna me shkrim dhe korrigjimi i saj në klasë apo si detyrë shtëpie nga mësuesi. Kemi të bëjmë me një kulturë shkollore që, për shumë arsye, nuk i kushton rëndësinë e duhur zhvillimit të kësaj aftësie në klasë. Të krijohet përshtypja se mjetet dhe koha nuk mjaftojnë për praktikimin e saj dhe se ajo përdoret vetëm si mjet vlerësimi përfundimtar.

Por edhe në mësimdhënien tonë, vendi që zë e shkruara është modest, për vetë faktin se sasia e orëve që i janë dhënë gjuhës së huaj është e kufizuar (80 orë maksimumi). Por, duke qenë të vetëdijshëm për mangësitë që shfaqin studentët në këtë drejtim si dhe përgatitjen e tyre për tregun e punës, ne e kemi përfshirë këtë aftësi në programin e gjuhës së huaj.

Në fakt, pavarësisht se, për objekt studimi, i ndajmë veprimtaritë gjuhësore nga njëra - tjetra, në detyrat që u japim mundohemi që në ushtrime t'i kombinojmë të gjitha aftësitë, pra, që ato të jenë gjithëpërfshirëse. E thënë ndryshe, një detyrë me shkrim përfshin edhe kuptimin e teksteve, edhe fjalorin e përdorur (qasja terminologjike), edhe përdorimin e tyre me shkrim, saktësinë gramatikore të të shprehurit dhe përshtatjen me situatën ligjërimore të parashikuar.

Ndonjëherë, nga e shkruara mbi një temë kalohet në të shprehurin me gojë mbi të duke e problematizuar çështjen e trajtuar. Ndikimi, në këtë rast, është i dyfishtë. Nga njëra anë, u jepet kohë studentëve paraprakisht që të mendojnë e të gjejnë fjalorin e duhur mbi një temë, nga ana tjetër, parapërgatitet e shprehura me gojë dhe kalohet më lehtësisht në këtë aftësi, derisa, në një etapë të dytë, studenti shprehet drejtpërsëdrejti mbi një temë të caktuar, pa qenë nevoja e një kalimi të ndërmjetëm nga një veprimtari pasive në një veprimtari aktive shprehëse. Në këtë mënyrë, ai shndërrohet në një komunikues të vërtetë në gjuhë të huaj duke zotëruar dy aftësitë shprehëse kryesore të një gjuhe, të shprehurin me gojë dhe me shkrim.

Por, puna që është kryer për të arritur deri këtu nuk ka qenë e lehtë. Së pari, është nisur me konceptimin e programeve të reja të cilat duhet t'u përshtateshin sasisë së orëve që i ishin kushtuar gjuhës së huaj si dhe objektivave të saj. Eksperimentimi i kësaj kurrikule përbën fazën e dytë të zbatimit të saj duke ia përshtatur atë sa më shumë interesave të studentëve. Gjithashtu, përmirësimi i saj i vazhdueshëm në funksion të publikut dhe kërkesave të kohës, përbën sfidën e vazhdueshme të pedagogëve të gjuhëve të huaja të këtij universiteti.

Zbatimi i reformës së Bolonjës (që prej vitit 2003), nuk u pa thjesht si një ndryshim mekanik i kurrikulave, por, para së gjithash, si një kërkesë e përhershme për t'iu afruar sa më shumë nevojave gjuhësore të studentëve, fushës në të cilën ata po investonin dhe mjeteve që duhet të përdoreshin për arritjen e qëllimeve të synuara.

Duke u mbështetur në qasjen tërësore të aftësive, pas një periudhe të gjatë kohore të zbatimit të saj, në vitin shkollor 2021-2022, ne konceptuam tekste shtesë në mësimdhënie që ishin më bashkëkohore, por edhe që lidheshin drejtpërsëdrejti me interesat profesionale të studentëve. Detyrat e realizuara synonin gjithëpërfshirjen e studentëve në reflektimin mbi mënyrën se si mund të mësonin në mënyrë të vazhduar për të gjetur zgjidhje ndaj problemeve të karakterit kërkimor dokumentuese që mund t'ju dilnin në të ardhmen në punën e tyre.

Nxitja e pavarësisë në kryerjen e detyrave ishte një nga synimet kryesore të edukimit gjuhësor të studentëve. Duke parë që realitetet shoqërore në të cilat ne jetojmë karakterizohen nga ndryshime të vazhdueshme dhe të paparashikueshme, përshtatja ndaj këtyre situatave del si domosdoshmëri parësore edhe në përpunimin e dokumenteve me të cilat duhet të punojnë inxhinierët e ardhshëm. Madje ata mund edhe të konceptojnë vetë dokumente të tilla në varësi të nevojave të ndërmarrjes dhe punës profesionale që u duhet të kryejnë.

Në studimin tonë, në fillim do të flasim për mënyrën se si u ndërtuan programet e gjuhës së huaj duke përfshirë në to edhe aftësinë shkruese të studentëve. Pastaj, mënyrën se si u vunë në zbatim, vështirësitë e hasura dhe mënyrën e kalimit të këtyre të fundit. Së fundmi, rezultatet e nxjerra nëpërmjet vëzhgimit të situatave gjatë orëve të mësimit dhe këndvështrimet e studentëve mbi metodat e përdorura e venë theksin në domosdoshmërinë e zhvillimit të kësaj aftësie kaq të rëndësishme për studentët inxhinierë.

1. Vendi i aftësisë shkruese në mësimin e gjuhës profesionale

Rindërtimi i kurrikulave për gjuhën e huaj në Universitetin Politeknik të Tiranës dhe sidomos pakësimi i orëve të mësimit të gjuhës së huaj në këtë universitet për ciklin Bachelor, përbënin një sfidë të vërtetë për kombinimin e aftësive gjuhësore në mësimdhënie dhe për përmbushjen e qëllimeve të kësaj lënde. Për këtë qëllim, ne vendosëm paraprkasht disa objektiva kryesore që do të na udhëhiqnin në ndërtimin e një kurrikule që do të ishte sa më afër nevojave të studentëve në këtë lëndë.

1.1 Larmi e veprimtarive, teksteve dhe mënyrave të të shkruarit

Në zhvillimin e aftësisë së të shkruarit, u mendua që të kishte më shumë larmi në llojin e teksteve profesionale të zgjedhura, në përdorimin e fjalorit terminologjik të fushës si dhe të studiohej tipologjia tekstore e tyre, gjithmonë në funksion të përdorimit të tyre në komunikimin profesional. E thënë ndryshe, tekstet shpjeguese, argumentuese, përshkruese të zinin një hapësirë më të madhe në dokumentet shtesë të konceptuara nga vetë mësuesit. Ndërkohë, elemente të tyre mund të trajtoheshin edhe në manualet e gjuhës që përdorreshin në mësimdhënie.

Vetë studentët duhej të ushtroheshin në shkrimin e këtyre teksteve duke përdorur shkrimin në grup apo në mënyrë individuale, si dhe duke ia përshtatur shkrimeve profesionale më të përdorshme në ndërmarrje.

1.2 Shkrimi si proces, jo vetëm si mjet vlerësimi përfundimtar

Në këtë këndvështrim, mbështetja që u jepet studentëve synon përvetësimin e kësaj aftësie gjatë gjithë procesit mësimor, duke u mësuar edhe mënyrat se si ta realizojnë atë. Mbështetja konsiston edhe në mjetet që u jepen studentëve për të mësuar e përparuar në mënyrë të pavarur. Kështu, ata duhet të jenë në gjendje të riorganizojnë mendimet e tyre me anë të skemave konceptuale, të përdorin korrigjuesit automatikë në punimet e tyre me shkrim si dhe t'i rishikojnë shkrimet e tyre me sy kritik e t'i vetëkorrigjojnë ato sa më mirë. Në këtë mënyrë, ata do të mundohen që t'i zgjidhin vetë problemet që u dalin në gjuhë të huaj dhe të rrisin kësisoj besimin në vetvete për të kapërcyer vështirësitë me të cilat përballen në karrierën e tyre profesionale.

1.3 Kalimi i natyrshëm nga një aftësi te tjetra

Duke i parë aftësitë e ndryshme në bashkëveprim me njëra-tjetrën, përqendrimi vetëm të njëra prej aftësive, por duke e parë atë në bashkërendim me të tjerat, në pikëpamjen tonë, nuk është kufizues, por plotësues e mjaft i natyrshëm. Gjithashtu, këndvështrimet e ndryshme mbi të njëjtën aftësi, e përforcojnë atë pa e bërë të mërzitshme për studentin. Nga ana tjetër, edhe mobilizimi i aftësive të tjera, u lë të kuptojnë se gjuha është një, megjithëse për ta përvetësuar e përdorur më mirë në situata të ndryshme, ne e përqendrojmë vëmendjen në elemente të ndryshme gjuhësore e leksikore apo dhe ligjërimore. Për rrjedhojë, ata fillojnë e mendojnë në gjuhë të huaj dhe stërviten për ta përdorur atë në komunikimin me shkrim apo me gojë. Në këtë rrugëtim, ata nisin të kërkojnë vetë dhe mjetet e metodat që do u shërbejnë për të mësuar sa më shpejt dhe sa më mirë.

2- Kuadri teorik dhe metodologjik

Në punimin tonë ne u bazuam në idenë që në radhë të parë duhen ndryshuar përfytyrimet që studentët kanë mbi të shkruarin (Jodelet, 1989) si dhe në përvojën e tyre në konsultimin apo përdorimin e shkrimeve në gjuhë të huaj, sidomos në ato profesionale, pra në përvojën e tyre si shkrues në këtë gjuhë duke ndërvepruar me të dhe nëpërmjet saj (Vigotsky (1934), Bronckart (1996). Gjithashtu, në studimin tonë, ne u bazuam në konceptim e D. Lehman (1997) mbi përqendrimin e mësimdhënies mbi studentin

Metodat e përzgjedhura për të vjelë të dhënat, janë intervista dhe

vëzhgimet në klasë. Intervista na lejon jo vetëm që të analizojmë përfytyrimet e tyre mbi aftësinë e të shkruarit, por edhe mangësitë që ata kanë në këtë drejtim. Ndërsa vëzhgimet, na mundësojnë përzgjedhjen e përvojave më të përshtatshme apo dhe përmirësimin e atyre të përdorura më parë për të realizuar sa më mirë objektivat tona në shkrimin në gjuhë të huaj.

Të dhënat nga intervista u mblodhën që në javën e katërt të shkollës. Materiali iu shpërnda katër viteve të para në degën telekom në Fakultetin e inxhinierisë së teknologjisë së informacionit, në Universitetin Politeknik të Tiranës. Në të morën pjesë 80 studentë (nga të cilët 65 vajza e 15 djem) të moshës 19-20 vjeç. Ndër ta, 70 iu përgjigjën të gjitha pyetjeve të dhëna paraprakisht. Intervista, gjysmë e drejtuar, ishte hartuar për të marrë përgjigje me gojë dhe pyetjet ishin të hapura. Ajo u realizua në gjuhën amtare, me qëllim që studentët të ishin sa më të lirshëm për t'u shprehur. Mbledhja e të dhënave u realizua nëpërmjet shënimeve të mbledhura nga përgjigjet e dhëna. Intervista përbante pyetje mbi:

- 1- Gjuhët e mësuara në sistemin parauniversitar dhe aftësia e fituar për t'u shprehur në këto gjuhë
- 2- Sa ishte përdorur aftësia me shkrim në mësimin e gjuhës së huaj
- 3- Pritshmëritë e tyre në mësimin e gjuhës së huaj në universitet
- 4- Vështirësitë që ndjenin ata në zotërimin e gjuhës
- 5- Metodatat dhe teknikatat për mësimin e gjuhës së huaj

Për sa i përket pyetjes së parë, ata theksuan se kanë zhvilluar mësim minimalisht në dy gjuhë të huaja (80 %), madje kishte edhe nga ata që e kishin mësuar edhe një gjuhë të tretë (2%) si rezultat i ndërrimit të shkollës së mesme ku u ishte dashur të fillonin nga fillimi një gjuhë tjetër. Gjuha e parë, për nga rëndësia ishte gjuha angleze të cilën e kishin mësuar gjatë tërë viteve të shkollimit, ndërsa për gjuhët e tjera vetëm kishin marrë njohuritë bazë të kuptimit e leximit.

Aftësia me shkrim zinte një vend të rëndësishëm në kryerjen e ushtrimeve për këtë veprimtari në librat e gjuhës së huaj, por fare pak ishte e zhvilluar aftësia e të shprehurit me shkrim nga ata vetë si dhe kontrolli i vazhdueshëm i detyrave gjatë vitit shkollor. Korigjimi i detyrave ishte bërë, më së shumti, përmes testeve gjatë vitit apo provimit përfundimtar vlerësues. Për gjuhën angleze, një pjesë e mirë e studentëve i kishin zhvilluar aftësitë shkruese në kurse private të nivelit B1 e më lart, ku u ishte kërkuar të hartonin ese në gjuhë të huaj. Fakti

që në këto grupe numri i pjesëmarrësve ishte i pakët e mundësonte sipas tyre, zhvillimin e thelluar të aftësive shkruese. Në shkollë, numri i nxënësve në gjuhë të huaj arrinte deri edhe në 30 nxënës për grup, gjë që e bënte të pamundur kontrollin individual në zotërimin e aftësive me shkrim në gjuhë të huaj.

Për sa i përket pritshmërive të mësimit të gjuhës së huaj në universitet, ata kërkonin ta lidhnin më shumë përsosjen e saj me fushën profesionale, të mësonin terminologjinë e fushës, të vazhdonin ta praktikonin gjuhën si dhe të plotësonin ndonjë mangësi që kishin në zotërimin e saj. Ata e ndjenin të domosdoshme kontrollin e vazhdueshëm të aftësive të tyre shprehëse e shkruese në gjuhë dhe korrigjimin e gabimeve në mënyrë individuale apo kolektive.

Në gjuhën angleze, nuk ndjenin shumë vështirësi në kuptimin e teksteve të përgjithshme. Në gramatikë, ndjenin më shumë vështirësi. Po ashtu edhe në formulimin e saktë dhe në mënyrë koherente të fjalive në situata të ndryshme me të cilat atyre u duhej të përballëshin, jo vetëm me shkrim, por edhe me gojë. Ndërsa në gjuhët e tjera përveç anglishtes, kjo aftësi lidhej më shumë me zotërimin e gjuhës në veprimtaritë pasive.

Ndër metodat e përdorura, më e shpeshta ishte ajo e dëgjimit të emisioneve apo videove në linjë. Më pak e shkruara dhe e folura, vetëm në klasë nëpërmjet ushtrimeve apo si detyrë shtëpie dhe kjo, vetëm në rastet kur ua kërkonte mësuesi.

3- Interpretimi i të dhënave

Përfundimet që arritëm nga anketimi na ndihmuam që të kemi një panoramë më të gjerë për mësimin e gjuhës së huaj dhe mënyrën e zhvillimit të saj në universitet. Kjo etapë ishte e domosdoshme në hartimin e një kurrikule që do t'u përgjigjej nevojave dhe interesave të studentëve.

Kështu, shumëgjuhësia si dukuri e formimit gjuhësor të nxënësit, në sistemin parauniversitar është në rënie. Në shumë raste, gjuha e dytë po zëvendësohet nga lëndë të tilla si teatër apo komunikim. E thënë ndryshe, në këtë mënyrë, kufizohet dhe larmia e metodave të të nxënësve në gjuhë si dhe ajo e përforcimit të veprimtarive gjuhësore të përdorura, pasi mënyra e funksionimit në të gjitha gjuhët është, deri-diku, e njëjtë. Për pasojë, nxënësit humbasin mjaft strategji e mënyra të të mësuarit që mund t'i mësonin edhe nga një gjuhë tjetër.

Reflektimi mbi mënyrën e të nxënit nuk është kthyer në një strategji për ta. Pak studentë i njihnin mënyrat e ndryshme të të mbajturit mend të fjalëve të reja apo të ndërtimit të një teksti logjik e koherent.

Në praktikën e të mësuarit, ata bazoheshin kryesisht në veprimtaritë ushtrimore që jepeshin në libra dhe jo në përdorimin e gjuhës si mjet shprehës i realiteteve të ndryshme sociale. Ata mund të zhvillonin shumë mirë ushtrimet, por kur u duhej të flisnin mbi temën e trajtuar, fare pak prej tyre kishin fjalorin e duhur, sidomos atë terminologjik.

Ndërveprimi në gjuhë ishte një metodë e praktikuar fare pak. Ata nuk dinin se si të ndërhyjnë në një bisedë, ta argumentonin apo ta nuanconin mendimin e tyre. Ata nuk ishin ndeshur me problematizimin e situatave apo me mbrojtjen e mendimeve të tyre në situata ligjërimore të ndryshme.

Për rrjedhojë, këto të meta që u vërejtën gjatë vëzhgimit në klasë u panë edhe në veprimtarinë e të shkruarit. Duke mos qenë ushtruar në këtë veprimtari, studentët hasën vështirësi në hartimin e respektimin e rregullave të të shkruarit (koherenca dhe kohezioni), në shkrimin funksional, në njohjen e llojeve të ndryshme të shkrimit profesional dhe në përshtatjen e të shkruarit me situatën e të shprehurit (zyrtare / jo zyrtare). Gjithashtu, njohja e teksteve të ndryshme ligjërimore, të cilat ata i kishin studiuar edhe në gjuhën amtare, mbetej me tepër në rrafshin teorik sesa në atë praktik.

Si përfundim, pas studimit që ndërmorëm, dy elemente u mbajtën parasysh për përmirësimin e kurrikulave: objektivat e synuara në mësimin e gjuhës së huaj në universitet dhe metodologjia e mësimdhënies/nxënies, pra, mënyrat se si mund t'ua thjeshtëzojmë studentëve mësimin e aftësive gjuhësore pa ua bërë mësimin e gjuhës së huaj teorik apo të mërzitshëm.

4- Shkrimi si një objekt i vërtetë nxënieje

Metodat e gjuhës së huaj të përdorura në universitet janë të fushës profesionale dhe synojnë kryesisht pasurimin e fjalorit të studentit në fushën e tij të studimit. Por ato nxisin fare pak të shkruarin apo të folurin, dy veprimtari aktive mjaft të rëndësishme në mbajtjen gjallë të gjuhës, aq më tepër nëse veprimtaritë e kryera nuk dalin jashtë kuadrit të shkollës, për ta lidhur gjuhën me realitetin.

Në objektivat tona ne patëm parasysh pavarësinë e të nxënit më qëllim që t'i ndihmonim studentët të krijonin një aftësi të gjërë ndërvepruese

(gjuhësore, ligjërimore, terminologjike e profesionale). Dhe kjo, do të arrihej vetëm nëpërmjet kësaj pavarësie në të nxënë që do t'i orientonte ata në vetëplotësimin në një shkallë sa më të lartë të nevojave të tyre gjuhësore e profesionale edhe pas mbarimit të shkollës.

Për këtë qëllim, në orën e mësimit, krahas punës me librin dhe mësimit e terminologjisë së fushës u punua edhe me strategjitë e të mësuarit, punën me materiale të llojeve të ndryshme si dhe me realizimin e detyrave jashtë klase.

Në mësimit e terminologjisë së fushës, u inkurajua gjetja dhe leximi i materialeve të fushës së tyre të specialitetit dhe krijimi i një mikro-fjalori të kësaj fushe nga ata vetë, të mbledhur nga materialet e konsultuara. Një punë e tillë do u shërbente për të mbajtur mend më mirë fjalorin e fushës si dhe për ta ripërtërirë atë me terma të reja të përfshira në materialet bashkëkohore të lexuara, sa herë që do u duhej një gjë e tillë.

Parimi kryesor, pra, ishte t'i mësojmë se si të mësojnë. Për këtë qëllim, veprimtaritë gjuhësore u bazuan në përfshirjen e studentëve në kryerjen e detyrave që do u mundësonin një gjë të tillë. Meqenëse terminologjia dhe nevojat e tyre ndaj gjuhës janë të ndryshme e lindin në mjedisin e punës, ne u përpoqëm që të përforconim bazën e tyre gjuhësore e cila do t'u mundësonte pastaj të futeshin më lehtësisht në fushën e tyre të specialitetit të ngushtë me të cilën do të merreshin në të ardhmen.

Praktikimi i shkrimit në mënyrë të vazhdueshme në kryerjen e këtyre detyrave do t'i ndihmonte të përsërisnin fjalorin e mësuar, ta zgjeronin atë duke mësuar fjalë të reja si dhe t'ia përshtatnin dhe situatave të krijuara në ndërmarrje.

Studentët theksuan se mënyra e shkrimit të një e-mail-i apo dhe e letrave profesionale përbënte një domosdoshmëri për komunikimin e tyre me ndërmarrjet simotra jashtë, apo dhe për pjesëmarrjen e tyre në veprimtari të përbashkëta me ta. Pra, duke i aftësuar për fushën e tyre profesionale në rrafshin gjuhësor, ata arritën të sjellin në klasë dokumente mjaft të larmishme që e shndërruan orën e mësimit në orë debati e reflektimi mbi terminologjinë e specialitetit dhe llojet e ndryshme të letrave të përdorura në fushën e komunikimit profesional. Nga lexues të materialeve profesionale ata u shndërruan në « shkrues » aktivë në gjuhë gjë që përbënte edhe një nga synimet e hartimit të kësaj kurrikule në fushën profesionale.

Përfundime

Shkrimi mund të konsiderohet si një objekt i vërtetë nxënies. I kombinuar me veprimtaritë e tjera gjuhësore ai ndikon në përforcimin e aftësive gjuhësore. Gjithashtu, ai nxit reflektimin mbi mënyrën se si përdoret gjuha në fusha të ndryshme të veprimtarisë profesionale.

Larmia e metodave të të nxënies: vetëm apo në grup, në klasë apo dhe jashtë saj, përdorimi i internetit, familjarizimi me larminë e shkrimeve në fushën profesionale, kryerja e veprimtarive kërkuese krahas atyre shkruese, ndihmojnë në rritjen e pavarësisë së të mësuarit. Ato e shndërrojnë studentin në një shkruer e përdorues të vërtetë të gjuhës në realitetin profesional.

Në këtë drejtim mbetet shumë për të bërë me qëllim që metodat dhe metodologjia e mësimit në gjuhë të huaj të jenë sa më pranë interesave të studentëve inxhinierë dhe t'i shoqërojnë ata gjatë gjithë jetës.

BIBLIOGRAFIA

- Lehmann, D., English for specific purposes (ESP) et français sur objectifs spécifiques (FOS) : le préalable du contenu préalable ASp la revue du GERAS 15-18 | 1997 Anglais et français de spécialité, ISSN : 1246-8185, Burimi : <http://journals.openedition.org/asp/2938>
- Béacco, J.-Cl. et D. Lehmann (dir.). 1990. Publics spécifiques et communication spécialisée. Paris : Hachette (Coll. F-Recherches et applications).
- Charaudeau P. et Maingueneau D., 2002, Dictionnaire d'analyse du discours, Edition du Seuil
- Hutchinson, T. & A. Waters. 1987. English for Specific Purposes. A learning-centred approach. Cambridge: Cambridge University Press (Coll. New Directions in Language Teaching).
- M. Paci, Sh. Delija, S. Vishkurti, (2014), *The Development of an English for Specific Purposes Curriculum in the Polytechnic University of Tirana*. Burimi: International Journal of Humanities Social Sciences and Education (IJHSSE) Volume 1, Issue 8, August 2014, PP 193-199 ISSN 2349-0373
- Möhn, D., (1984), *Fachsprachen. Eine Einführung*. Tübingen: Niemeyer
- Mohammad Al Towaim, - *Grammatical and Lexical Features of Scientific and Technical Language* referuar më datë 10.07.015:48.
- Munby, J. (1978). Communicative syllabus design: A sociolinguistic model for defining the content of purpose-specific language programmes. Cambridge: Cambridge University Press
- O'Malley, J. M., & Chamot, A. U. (1990). Learning Strategies in Second Language Acquisition. New York: Cambridge University Press.
- Trimble, L. 1985. English for Science and Technology. A discourse approach. Cambridge: Cambridge University Press
- Sheela Rani Simon (2021) *An Integrated Approach to Teaching Language Skills*, IJIRT, Vol. 8 Issue 5, ISSN: 2349-6002. Mund të konsultohet në adresën: https://www.researchgate.net/publication/364374212_An_Integrated_Approach_to_Teaching_Language_Skills